

Nynější stav výzkumu mladobronzového výšinné lokality Cezavy u Blučiny

Richard Bíško

II. ročník

Jednou ze základních probádaných lokalit SPP jsou Cezavy u Blučiny. Půdorysem návrší je ovál a nachází se ve strategické poloze nad soutokem Litavy a Svratky. V letech 1940–1987 bylo z celkové rozlohy 17 ha prokopáno 4300 m², sídlištní plocha s 2,5 % představuje relativně reprezentativní celek. Počátek mladší doby bronzové je zde reprezentován starším stupněm velatické fáze komplexu středodunajských popelnicových polí (KSPP).

Specifickou jedinečnost této lokality můžeme shrnout do pěti bodů

- 1) Četné nálezy lidských skeletů
- 2) Mimořádný počet bronzových předmětů, z nichž většina patří depotům
- 3) Doklady slévání kovů
- 4) Absence běžných sídlištních objektů
- 5) Absence klasické fortifikace

1) Lidské skelety jsou nepravidelně rozmístěny po celé lokalitě v různých nálezových situacích a v různých stupních zachování. Byly uloženy buď ve skrčené poloze nebo natažené naznak, anebo ležely v nepravidelných, nepřírodných polohách, např. s rozhozenýma rukama za hlavou, hlavou dolů, v poloze připomínající nohama i rukama vzpínajícího se člověka apod. Nejnověji je celkový počet koster uváděn na základě vypočítání mandibul a čelních kostí, je to 113 jedinců, spolu s nejistým exemplářem 179.

2) Neméně významný fenomén této lokality se skrývá v nálezu bronzových předmětů, které jsou volně uloženy v ornici, v sídlištních vrstvách, nebo jako příloha k některým lidským skeletům (ve formě náramků, jehlic, nebo prstenů). Ovšem nejčastěji se s bronz. předměty setkáme ve formě depotů (M. Salaš v roce 2005 uvádí celkem 18 depotů).

3) K bronzovým artefaktům depotů patří ještě nástroje, které mají spojitost s kovolictvím. Jsou to různé sekáče, sekeromlaty a malé kovádliny. Pahorek lokality byl k takovýmto aktivitám výhodný, neboť pro vysoké teploty v tavících pecích bylo výhodné vanutí větrů. Bohužel v dnešním stavu výzkumu nemáme prokázán žádný zbytek tavíren, nebo trubic.

4) Další specifickou záležitostí této lokality ve velatickém osídlení je absence běžných sídlištních objektů, které jsou spolehlivě doloženy jen pro starší fáze doby bronzové. Pokud se zde nějaké najdou, jedná se vždy o mělce zahloubené a malé objekty s bezbarvou výplní, ale zahrnují, oproti běžným sídlištním objektům, nápadnou kumulaci nálezů, především střepů keramických nádob, velké množství zuhelnatělého paleobotanického materiálu a malé neopracované valouny.

5) Nakonec je zde nevyřešena otázka opevnění této lokality. Temeno návrší bylo, jak je dokázáno opevněno jen v době věteřovské kultury. V mladších částech doby bronzové byla opevnění již zničena tak, že svou funkci už nemohla splňovat

Jednou z hlavních otázek je funkce této lokality. Zachovává na jedné straně hypotéza o válečném konfliktu, ve kterém byla skupina kovolictů zde sídlících přepadena a povražděna. Oproti tomu stojí teorie jejíž vysvětlení o zacházení se skelety se přibližuje ideologickým důvodům a pravidlům kultovně rituálních obřadů spojenou s lidskými oběťmi a popravami.

Jan Jelínek dokonce uvažuje o antropofagii. Karel Tihelka uvažuje o lidských obětech jako součásti specifického pohřebního ritu. Proti možnosti dobytí mluví zřetelně dvě záležitosti. Především nálezné kontexty zřetelně ukazují, že situace kosterních nálezů nemůže být jediná událost, nýbrž sled několika akcí opakujících se za sebou. Tímto se také poukazuje na oprávnění představitelů teorie o zvláštních rituálech. Hypotézu o válečném konfliktu lze vyvrátit i skutečností, že by se v čase neklidu a válečné hrozby jen těžko schovávaly zbraně pod zem. Pro případ lokality Cezavy se zdá tato námitka oprávněná, neboť depoty zde nalezené obsahují 22 nepoškozených zbraní.

Literatura:

SALAŠ, M. 1989: Den gegenwaertige Forschungsstand der Untersuchungen auf der jungbronzezeitliche Hoehenfundstelle Cezavy bei Blučina. In: Studia nad gradami epoki brazu i wczesnej epoki zelaza w Europie srodkowej, Wroclav, 113 – 130.

TIHELKA, K. 1961: Význačný hrob velatické kultury na Cezavách u Blučiny – Ein bedeutsames Grab der Velaticer Kultur auf Cezavy bei Blučina. Památky archeologické. LII. 201 – 208.

SALAŠ, M. 2005: Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku I, II, Brno.